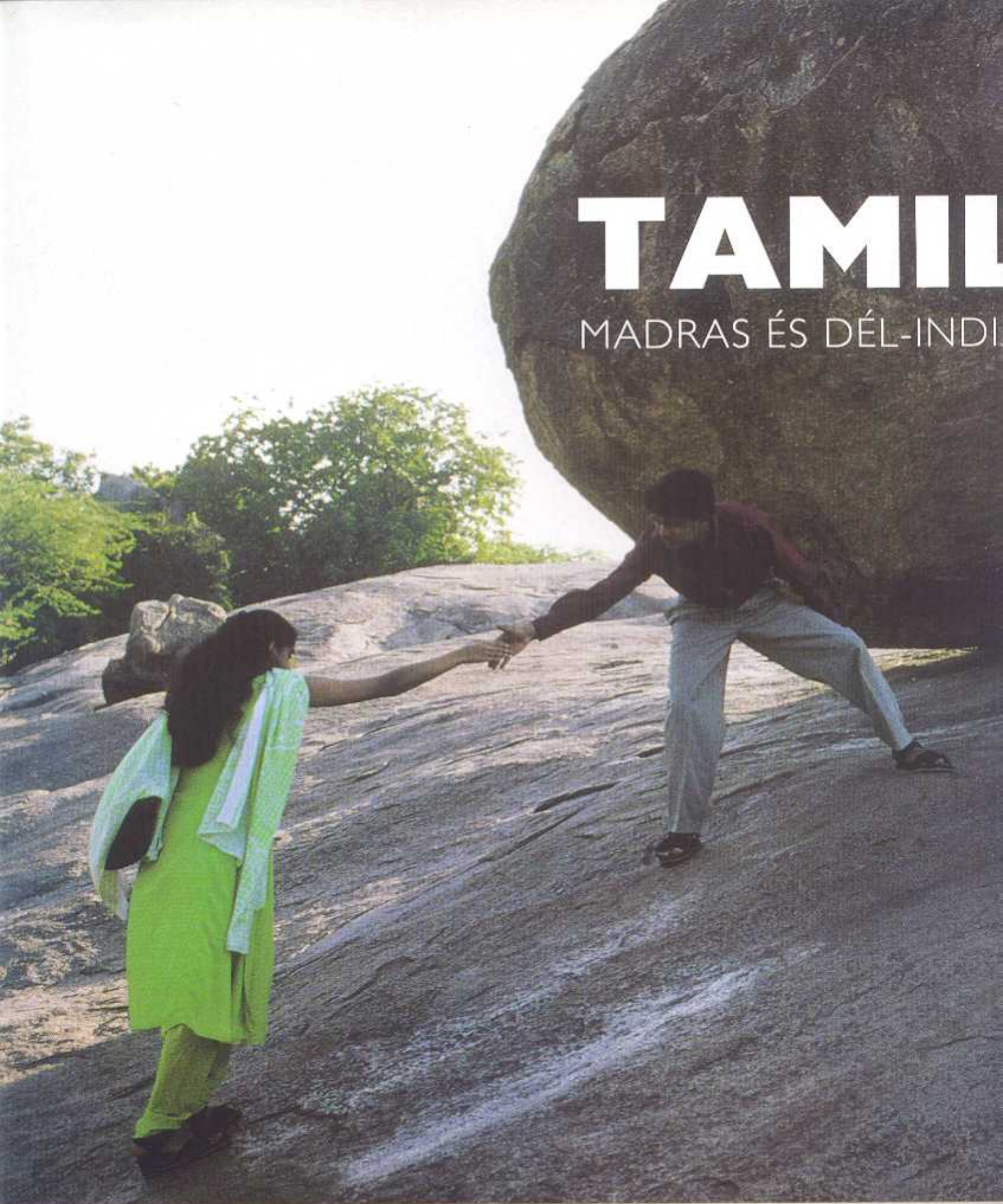

TAMIL

MADRAS ÉS DÉL-INDIA

FURFANG

A dél-indiai Tamil Nadu állam a dravida kultúra bölcsője, az egyik legrégebb klasszikus tradíció a világon. A McDonald's kultúra térhódítása ellenére ma is virágzik a tamil költészet, a klasszikus zene, a tánc, és a tamil filmgyártás, az örök templomvárosok zarándokok seregétől hangosak, és Ayyanar védőistenség terra-kotta lovai rendületlenül őrzik a falvak határát.

Hajnali ötkor, amikor a gép leszáll, még sötét van Madrasban, Tamil Nadu fővárosában. A szakadatlanul zuhogó trópusi esőben gőzölög az aszfalt, és gőzölgünk mi is. A repülőtér épületébe lépve nedves ruhánkat izzadságcseppeink melegítik fel, és már az sem meglepő, hogy a csomagokból is folyik a víz. A gép tele volt, ugyanis az afgán háború óta megkétszereződött a madraszi repülőtér forgalma (ki akar manapság Delhbe repülni, amikor az India Today magazin címlapján az a fő kérdés, megtámadja-e India Pakisztánt?), így gyorsan benépesedik a nagy terem két végén a gumiszalag környéke. A csarnok kiürül, mire a két legtávolabb eső szalag között cikázva megtalálom csöpögő zsákom, és mivel már előre szorongtam a riksákkal lebonyolítandó alkuozás kimenetele miatt, úgy döntök, lepihenek, és iszom egy kólát. A pincéműhás eladó fogja a számrúpiás bankót, és elmegy felváltani. Sosem tér vissza. Fél óra múlva érdeklődni kezdek, mi történt vele, mire a főnöke dühösen csak annyit mond: „elegendem van, már megint”, és visszaadja a pénzt. Furfangos tamilok – ez lett volna a tanulópénz?

Madras India negyedik legnagyobb városa. Tamil néven Chennai, ma ez a hivatalos neve. A szeles sugárutakon nagy a forgalom, de nyugodtabban hömpölyög, mint India más nagyvárosaiban. A tenger felől érkező fuvallat feloldja a piros lámpáknál fulasztóvá sűrűsödő benzingőzt. A házak homlokzatát sok helyen kézzel festett óriásplakátok takarják, amelyek jóval ónásabbak a mi europa-plakátjainknál, és többnyire tamil filmeket, szappant, cipőt, gyógynövényeket reklámoznak. Plakátkészítők mezitlábás serege naponta cseréli, építi fel és bontja le a bambuszrudakra erősített monstrumokat. Rendőrök mutogatnak a kereszteződésekben, de a külső szemlélőnek úgy tűnik, mindenki megy, amerre lát, nem hagyva esélyt a gyalogosoknak, hogy még aznap átérjenek a túloldalra. A motoros riksából nézve egyelőre vidám a helyzet, a férfiak többsége vasalt ingben és derékra tekert kék kockás lungiban sétál, ami amolyan váratlan szoknyának hat. A nők többsége szánban, ami egy három méter hosszú anyag, derékra és vállra vetve ápol és eltakar. A hotelbe érve egy holland lány jótanácsokkal lát el: „ha eitvédsz, keress valakit, akin van cipő, az biztosan beszél angolul.”

Az időeltolódás miatt nem tudok elaludni, irány az étterem. Mivel emeféle plusz húsz

fok van az év leghidegebb napján, a többen meg harminc felett, a tamilok nem rendeznek lucullusi lakomákat. Inkább többször keveset esznek, tányér helyett banánlevélen tálalják a különböző színű, fűszeres, sűrű szószokat, az idlinek nevezett gőzölt rizsgombócot és a dosát, a ropogós szelű vékony palacsintát, ami legfinomabb csipős törtkrumplival töltve. És persze kézzel esznek, de mindig a jobbal. A lakható hotelek nagy része a majdhogynem mocsaras Kuvam folyó két partján, az Egnore városrészben található, de sokszor megtévesztők a nevek. Attól, hogy Impeniára keresztelnek egy hotelt, még lehet, hogy néhány szeméttelre néző, a keleti rovarvilág gazdagságát túllicítáló szobát rejt, így érdemes körbenézni, mielőtt bárhova beköltöznénk. A szobák ára 70 rúpiától egészen az ötcsillagos, 150 dolláros kategóriáig terjed, gazdag a kínálat, de a szigorúan olcsón utazóknak is érdemes legalább 3-400 rúpiát kiadni, ha nyugodt éjszakára vágnak. Ilyenkor jó egy paplanhuzatot is magunkkal vinni, mert ezen az éghajlaton, számításba véve a ventilátor és a légkondicionáló teljesítményét, meg persze az ágynemű állapotát, ez a legideálisabb hálózásuk.

A szoba megcsodálása és a reggeli után kezdődik a városnézés. A Manne Beach Madras végtelennek tűnő homokos strandja. Fürdőzőket nem látni, csak végtelen homokdűnéket, árusokat, és szemlesütve üldögélő, egymás fülébe sugdosó helyi szereimespárokat. 13 kilométer, némelyek szerint leghosszabb a világon, így nem vállalkozom rá, hogy minden zugát felderítsem. Mindenesetre érdekes elképzeini, hogy kétezer évvel ezelőtt ezeken a partokon kínai, görög, föníciai, római és babilóniai kereskedőket fogadtak az akkor még számtalan faluból álló Madras lakosai. Kr. u. 58 körül Szent Tamás (a tamáskodó) is idelátogatott. Innen délnyugatra fekszik a kis barlang, ahol élt és prédikált, és ami ma egy 1551-ben épült portugál templomból nyílik. A portugálok és franciák után az angolok folytattak sikeres csatákat a madrasi kikötő birtoklásáért, amely életetövé tette a helyi fűszer, gyapot- és selyempiacot. A Marine Beach-től északra fekszik az a hamisítatlan angol kolonialis hangulatot árasztó erőd, amely uralmuk központja lett, India legrégebb angol templomával. A híres amerikai egyetem későbbi alapítója, Elihu Yale itt kötött házasságot, abban

az időben éppen Madras kormányzója volt. Az erőd épületeiben a változó idők szavának megfelelően ma Tamil Nadu állami hivatalai működnek.

Madras másik büszkesége az Állami Múzeum, ahol a legszebb Chola-kori indiai bronzszobrokat őrzik. De ha egy madrasit megkérdezzük mire a legbüszkébb, mindenképpen a filmgyártást fogja elsőként említeni. A tamil és telugu nyelvű filmek hozzánk nem nagyon jutnak el, így elsőre meglepőek a számok. 1917-ben készítették az első némafilmet, és 147 némafilm gyártása után kezdődött a hangosfilm virágzása. 1931 és 1997 között 4783 tamil és 4313 telugu nyelvű filmet mutattak be, többet, mint a ma már csak Bollywoodként emlegetett Bombayben. Az idők során két filmsztárból is álamelnök lett. Egyikük a korábban India egyik legszebb színésznőjeként ismert, ma pedig kompiúciós botrányairól elhíresült Jayalalitha Jayaram asszony.

Bár Tamil Nadu keleti partját tengerparti üdülőhelyek és barátságos halászfaluk, nyugati határát pedig kellemes hőmérsékletű hegyi

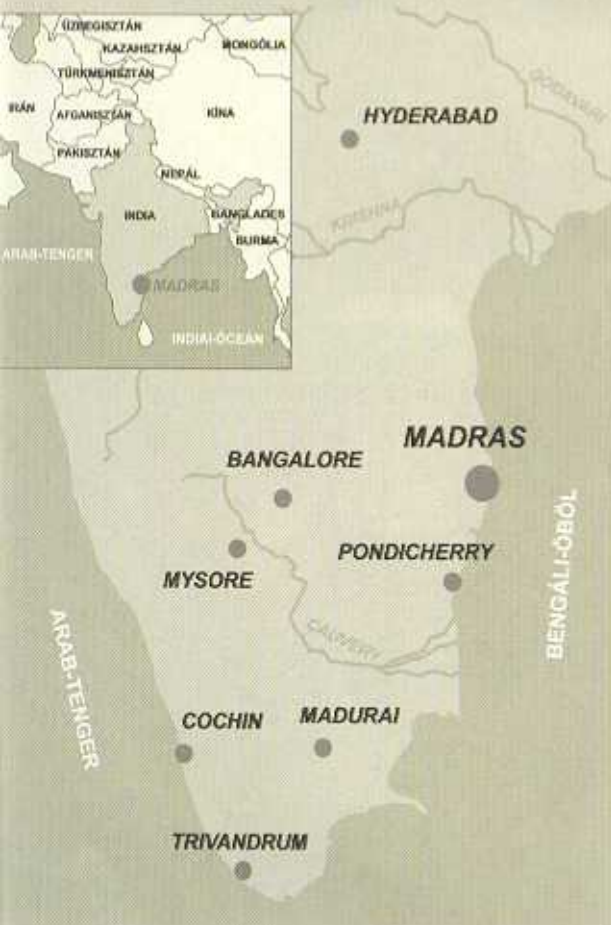
Thiruvalluvar

A tamilok ragaszkodnak anyanyelvükhöz. Ezt az is mutatja, hogy a 60-as évek közepén, amikor az északi poliókusták a hindu akartak nemzeti nyelvére emelni egész Indiában, tüntetések törték ki Tamil Náduban. A tamilok már arról beszélték, hogy inkább elszakadnak Indiától, minsem feladják anyanyelvüket. Leghíresebb költőjük az I. században élt Thiruvalluvar, akinek verses filozófiai munkája a főként erkölcsi tanításokat tartalmazó Thirukkural, amelyen tamil biblia lett. A szerzőnek Madrásban négyezer embert befogadó emlékszemokot emeltek, és 2000. január 1-én felavatták Kanyakumárban, India legdélebbi csücskén a Bengál-öböl, az Indiai-óceán és az Arab-tenger találkozásánál a tengerben egy szék-lős álló, közel negyven méter magas szobrot.

nyaralóhelyek és nemzeti parkok tartják, az utazók nagy része azért jön a vidékre, hogy meglátogassa Dél-India templomvárosait: Kanchipuramot, Chidambaramot, Thanjavurt, Madurait, Kanyakumart, Rameshwaramot. E templomok különleges harmóniája, a vastu shastra szabályain alapul, amely a már nálunk is terjedő feng shui indiai édestestvére. A mai napig nem csak az építészek, de a hindu papok is komoly vastu shastra képzésen esnek át. E harmónia fontosságára utal a mondás, mely szerint, ha egy templom aránya tökéletesek, a világegyetemben is tökéletesség uralkodik, mivel a templom az univerzum térképe. Központja a belső szentély, amely az anyától, amelyből az univerzum keletkezett, ahova ezekben a templomokban többnyire csak hindu hívek léphetnek be. A szentély felett a vimánának nevezett égbe törő építmény magasodik, amely a Méru, az eget tartó kozmikus hegy szimbóluma. A szentély egy isten vagy istennő otthona, akinek jelenlétét állandó rituálékkal erősítik. A szentélyt körbefutó folyosón a hívek az óra járásával meg egyezően sétálnak körbe, ezzel is kifejezve tiszteletüket a hely urának vagy úrmőjének. A

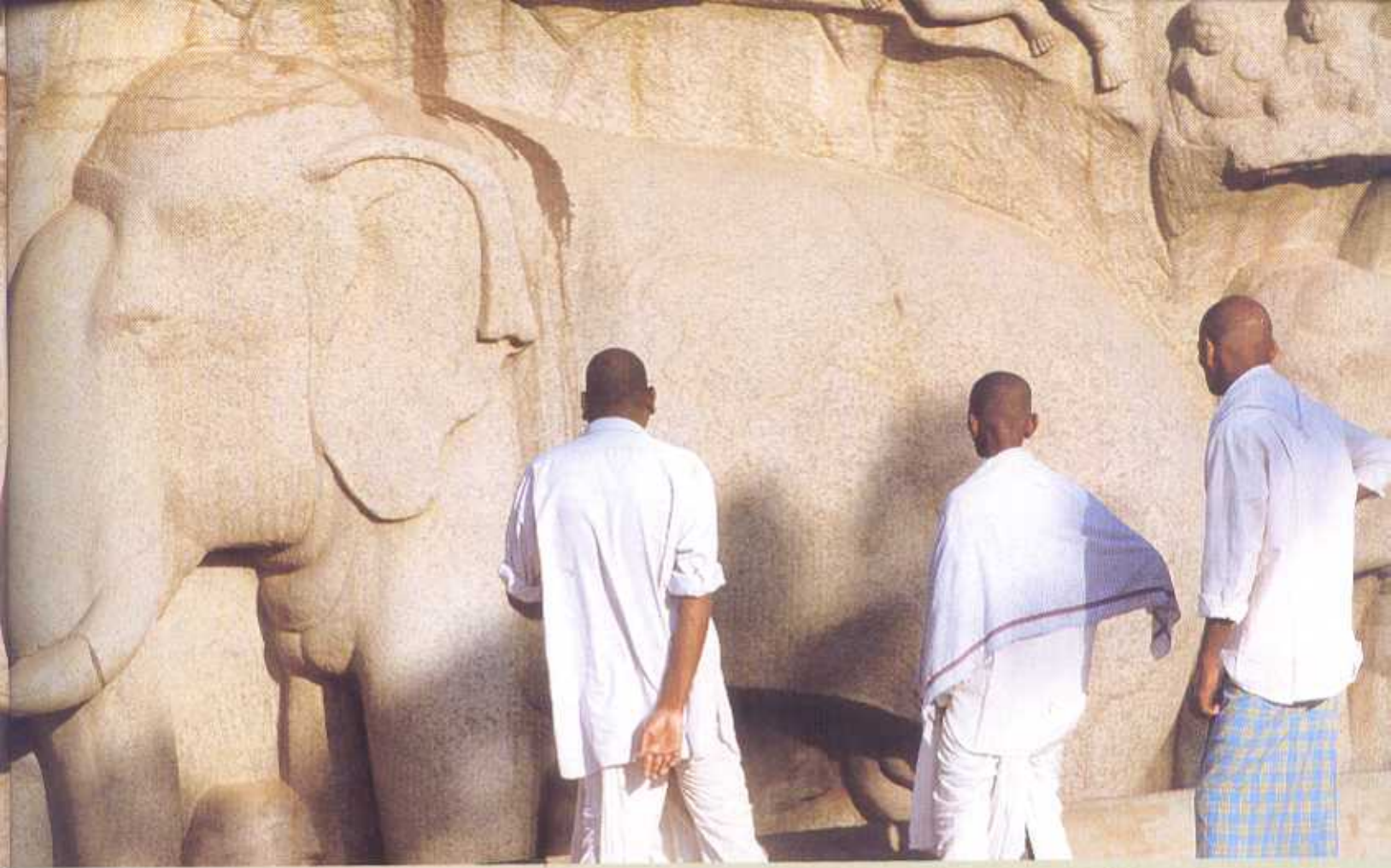
Ha eltévedsz, keress valakit, akin van cipő, az biztosan beszél angolul.

szentélyhez egy vagy több előcsarnok vezet, de a legjellegzetesebb építmény a kapuk fölé épített hatalmas torony, a gopuram, amelyet néha négy-ötszáz élénk színű szobor díszít. Az indiai templomépítéssel e remekmű a modern kor íróit is olyan mély zavarba ejtették méreteikkel és formáikkal, hogy a svájci Erich von Daeniken például egyenesen idegen lények űrhajójaként írja le a templomokra épített vimánát.

A misztikum azonban nem csak a templomok félhomályában, a mécsések kosmos füstjében érinti meg az embert. Nyugatiak ezrei zarándokolnak ide évente, hogy India nagy guruival találkozzanak, vagy épp megtudják, mi van azokra az ősi pálmalevelekre írva, melyek a nádi asztrológia képviselőinek féltve őrzött kincsét. Egy ilyen hirdetést látva nem tudtam megállni, hogy ne eredjek nyomába a rejtélynek, melyről már évekkal ezelőtt hallottam Indiában egy mindenre elszánt, idősebb német hölgytől. Hosszú ideig köröztünk a rikásával, mire sikerült megtalálni egy csendes, félreeső utcában a csinos házat, amely az egyik indiai

guru otthona. Mint kiderült: már Kaliforniába költözött, de szerencsére a pálmaleveleket nem vitte magával. Tanítványától megtudtam, hogy ezeket a pálmaleveleket, amelyekből több ezer van, tizenhét jövőbelátó bölcset írta az idők kezdetén szanszkrit nyelven, és évszázadokkal később a tamil királyok szerezték meg és fordították tamilra. A brit uralom alatt eladták őket néhány családnak, amelyek azóta folyamatosan adják át utódainak a pálmalevelek használatához szükséges tudást. Csak egy ujjlenyomat kell, és megkezdődik a keresztelés. Ha a szövegekben nincs olyan leírás, amely egyezzen az ujjlenyomattal, kezdődik a kérdezősködés. Ha a százas kötegekbe rendezett lapok között sikerül eligazodni, hosszú, sokértelmű jóslat következik, amely tanácsot ad és jóslatot közöl egész életünkre, beleértve az élet minden területét, családot, egészséget, foglalkozást, halandóságot. A hosszú bevezető után a tanítvány átadott egy háromoldalas leírást, amely valaki másnak készült, hiszen ma már e-mailek, faxon is lehet jóslatért fordulni a központhoz. Aztán látva arcomon a kételkedést, arról kezdett beszélni, hogy a japánok mennyire hisznek a nádi aszt-

rológában. Megnémultem és menekülőre fogtam. Ha valaki japánokat emleget Indiában, mindig arra utal, hogy az ő portékája nem olcsó, sőt. Beugrottam a riksába, és egy időre lemondtam arról, hogy megtudjak valamit a jövőmről.

A taxit éjjelre rendeltem, hogy a mostani előírás szerint három órával indulás előtt kiérjek a reptérre. Fél egykor még mindig egyedül üldögéltem a hotel előterében. Kezdtém aggodni. Megkértem a recepcióst, hívjon egy másikat. Felhívott néhány számot, majd közölte, nincs állami taxi, csak turista, ami ugyanolyan, csak majdnem kétszer annyiba kerül. Semmi nem számít, haza kell jutnom, gondoltam. Megjött a gyönyörű szürkére mázolt öreg Ambassador taxi, és megnyugodva elterpeszkedtem a hátsó ülésen. Néhány perc múlva már egy hatsávós úton száguldottunk a reptér felé, amikor a kocsi leállt a belső sávban, és a sofőr bejelentette, hogy elfogyott a benzin, adjak száz rúpiát, eimegy egy kannával a benzinkútra, amelynek neonreklámja úgy száz méterre világított előttünk. Eszembe jutott az első nap fur-

fangos tamija, de gondoltam, ez nem ismétlődhet meg, sok mindent tanultam azóta. Negyvenöt percig bírtam a várakozást, majd elkese-redésemben kiálltam az út közepére, és lestopoltam az első arra poroszkáló riksát, és átpakoltam. A riksás egyből átvágott a szembejövő sávba, és világítás nélkül húzta a gázt a forgalommal szemben. Ő is a benzinkútra ment. De aztán a reptérre. Szerencsére. Megfizettem a tanulópénzt.

TAMIL NADU

Fővárosa: Chennai (Madras)

Lakossága: 61,5 millió

Területe: 130.069 km²

Hivatalos nyelve: tamil

Ideális utazási periódus:

november és február között

Időeltelődés: 4 és fél óra

Távolság légvonalban: 6788 km

Vallás: többségében hindu

Nemzetiség: többségében tamil

Pénznem: rúpia, 1 rúpia kb. 6 Ft, de az árak

jóval olcsóbbak, mint Magyarországon, egy üdítő 15 rúpia egy átlagos helyen.

Adó: A közepes színvonalú szállásokon és attól felfelé 15-20 % adót kell fizetni a szoba után, amihez többszörös szállodáknál még plusz 5-10 % kiszolgálási díj járul.

Vízum: Maximum hat hónapra lehet vízumot igényelni Indiába a budapesti indiai nagykövetségen (Búzavirág u.). A vízum ingyenes, három munkanap alatt készül el, kell hozzá útlevel, repülőegy foglalás, banki igazolás napi 30 USD-ről, és két db fénykép.

AJÁNLOTT HONLAPOK:

www.travel-tamilnadu.com

www.tn.gov.in

www.tamilnadutourism.com

www.dbs.tn.nic.in/tourism/